

BERGEN KOMMUNE

Byrådsleders avdeling

Saknr 1571-13
Emnekode 510
Arkivsak 201128229

Til Byrådsavdeling for byutvikling, klima og miljø

Regional plan for godshavn i Bergensområdet. Høring av revidert planprogram.

Byrådet behandlet saken i møtet 191213 sak 1571-13 og fattet følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttale til Regional plan for godshavn i Bergensområdet, slik det framgår av saken.
2. Melding om vedtak sendes bystyrets kontor.

Byrådsleders avdeling, 19. desember 2013

Turid Gunnlaugsson

Høring av revidert planprogram for regional plan for godshavn i Bergensområdet

NIHO ESARK-510-201128229-7

Hva saken gjelder:

Hordaland fylkeskommune har sendt på høring forslag til revidert planprogram for ny godshavn i Bergensområdet, med frist for uttale 23. desember 2013. Den regionale planen skal behandles etter plan- og bygningsloven og forskrift om konsekvensutredninger. En konsekvensutredning om valg av havnealternativ ble fremlagt i 2011, men utredningen ble ikke godkjent siden det daværende Fleslands-alternativet ga økt risiko for flysikkerheten.

Formålet med planarbeidet er å avklare framtidig lokalisering av ny godshavn i Bergensområdet. Etter å ha utarbeidet en mulighetsstudie for et utvidet alternativ i Fleslandsområdet, tas det nå sikte på å videreføre den regionale planprosessen. Et revidert planprogram er sendt på høring med følgende 3 utredningsalternativer:

- 0-alternativet (dagens havn på Dokken).
- Kombinasjonsalternativet (delvis bruk av dagens havn, med tilleggsareal på Ågotnes og Mongstad).
- Fleslandsalternativet (nytt alternativ)

Det framgår av planprogrammet at en ny havn vil trenge minst 220 dekar kaiareal. Kaien må være 800 meter lang med plass til to båter på 250 meter, og dybden ved kai må være 16 meter. Dersom det skal etableres en intermodal terminal for sjø, bane- og vegtransport, vil jernbaneterminalen ha et arealbehov på 300 da. I tillegg er det ønskelig med ytterligere 180 da for å dekke arealbehovet til de store grossister og andre havnerelaterte næringer. Til sammen vil arealbehovet bli minst 700 da, og på sikt vil det kunne bli behov for ytterligere ekspansjonsarealer.

Mulighetsstudien viser at Fleslandsområdet har store nok arealer, men samtidig viser utredningene at alternativet på Flesland vil medføre betydelige arealkonflikter som kan gjøre det vanskelig å finne en samlet løsning for en stor intermodal terminal. Utredningene viser at Fleslands-alternativet ligger nærmere andre regionale funksjoner enn kombinasjonsalternativet.

Nåværende indre havn representerer store verdier ved alternativ bruk som byutviklingsområde, og har stort potensial for bygging av boliger og arbeidsplasser med tilhørende anlegg. De samfunnsmessige konsekvensene av å omdisponere disse områdene til andre formål skal utredes, i tillegg til konsekvensene av å bruke områdene til havneformål. Bergen kommune vil måtte gjøre egne vurderinger når det gjelder potensialet for bruk av arealene på Dokken.

Nytt spor og terminal for jernbanen vil ikke bli like grundig utredet som havnespørsmålet. Jernbaneverket har utarbeidet en mulighetsstudie for lokalisering av ny godsterminal, og det vises til egen byrådssak om denne studien.

Den regionale planen skal utarbeides med hjemmel i § 8 i plan- og bygningsloven. Fylkeskommunen skal utarbeide planen i dialog med berørte kommuner, og i følge framdriftsplanen tar fylkeskommunen sikte på å vedta planen fjerde kvartal 2015. Den regionale planen vil gi føringer for kommuneplanens arealdel og framtidig byutvikling. I denne saken skal Bergen kommune gi innspill til et omfattende planprogram

med mange utredningstema. I kapittel 6 i planprogrammet er det vist en liste med mer enn 20 tema som skal inngå i konsekvensutredningen.

Fagetatens vurdering av planprogrammet framgår av vedlagte fagnotat. Fagetaten mener det kan bli en krevende oppgave å behandle alle tema med samme detaljeringsgrad og etter samme verdiskala. I planprosessen er det lagt opp til at kunnskap om aktuelle utredningstema skal hentes inn i en tidlig planfase. Fagetaten tror det er viktig å supplere og kvalitetssikre tilgjengelige fakta gjennom en åpen dialog med kompetente miljøer der lokalkunnskap også får sin plass.

Fagetaten mener kravene til en framtidig intermodal godsterminal med fordel kan oppdateres og etterprøves mot tidligere vurderinger. Denne oppdateringen må ha et langsiktig perspektiv minst til år 2050, som er lengre enn forutsatt i tidligere utredninger. Betydningen av intermodalitet for ulike varestrømmer bør bli bedre dokumentert og presisert som en del av kunnskapsinnhenting i prosjektet.

Koplingen mellom de ulike transportformene bil, båt og bane, og konkurransen mellom dem, har ulik betydning for ulike vareslag. Disse sammenhengene bør klargjøres som en del av beslutningsgrunnlaget. Den nasjonale godsutredningen som er iverksatt, kan etter fagetatens oppfatning være et vesentlig bidrag dersom resultatene kommer i løpet av planprosessen.

Det må forventes at framtidig havnevirksomhet vil medføre flere vesentlige konsekvenser, og fagetaten er tilfreds med at mulige avbøtende tiltak skal utredes i konsekvensutredningen. I det reviderte Fleslandsalternativet vil en møte andre problemstillinger med hensyn til bruk av strand- og sjøarealer enn i tidligere alternativer, og fagetaten påpeker i denne sammenheng at prosjektet må sikres tilstrekkelige ressurser. I kartleggingen må det blant annet legges stor vekt på å framskaffe kunnskap om naturmangfold, landskapsverdier, kulturminner, friluftsjøinteresser, sjøsport og oppvekst- og nærmiljø. Når det gjelder de øvrige temaene, vil utredningen i stor grad bestå i å oppdatere og supplere materiale som allerede er utarbeidet.

Fagetaten påpeker at Fleslandsalternativt ikke er tilstrekkelig definert, og det må gjøres avgrensninger for å finne det arealkonseptet som skal inngå i konsekvensutredningen. Bergen kommune må sammen med andre parter ha muligheter for å påvirke prioriteringer i denne prosessen. Dette gjelder både i fasen med kunnskapsinnhenting og i den påfølgende analysefasen. Framdriftsplanen bør vise konkrete milepæler som ivaretar dette hensynet.

Byrådens merknader:

Byråden slutter seg til fagetatens merknader til Fleslandsalternativet. Den regionale planen må vise egnede arealer både til havnefunksjoner, intermodale transportløsninger og andre havnerelaterte næringer. Samtidig må arealene skjermes mot boligområder og friluftsjøinteresser, siden terminalene utvilsomt vil medføre økt trafikk, støy og store endringer i landskapet. Det vil bli svært krevende å finne løsninger der hensynet til omgivelsene blir ivare tatt på en tilfredsstillende måte. Bergen kommune vil i den videre prosessen legge avgjørende vekt på disse forholdene, og konsekvensutredningen må derfor beskrive og analysere hvilke konsekvenser tiltaket vil få for viktige friluftsjøområder på sjøen og øyene i nærområdet, og hvilke konsekvenser havnen med tilhørende virksomhet vil få for lokalsamfunnene i nærområdet til de nye anleggene.

Fortetting og ny byutvikling i bydelssentrene, lokalsentrene og holdeplassene langs Bybanen er viktige strategier for byutvikling i Bergen. Kommuneplanens arealdel gir i tillegg føringer for utvikling av nye og eksisterende næringsområder i Ytrebygda, og om kort tid vil kommunedelplan for områdene sør for Flyplassvegen bli lagt ut til offentlig ettersyn. Flere reguleringsplaner innenfor influensområdet til havneprosjektet har kommet langt i prosessen. I planprogrammet for ny havn inngår byutvikling og arealstrategier som tema som skal konsekvensutredes. Byråden vil understreke at planarbeidet må avklare

om havn og jernbaneterminal i dette området vil kunne la seg forene med de strategiene som Bergen kommune arbeider etter for byutvikling i Ytrebygda bydel.

Behovet for intermodale løsninger for å håndtere varestrømmer må etterprøves for å sikre et godt beslutningsgrunnlag. Det må legges vekt på å dimensjonere havnen i forhold til behovet for intermodalitet, herunder om det skal planlegges for en regional havn, landsdelshavn eller en nasjonal havn. Dette må tydelig framgå av utredningene, siden dette er sentrale forutsetninger som vil være viktige for å kunne begrunne gjennomføring av prosjektet.

Selv om Samferdselsdepartementet har utsatt utredningene om ny godsterminal for jernbanen i påvente av en nasjonal godsanalyse, er det viktig at konsekvensutredningen svarer på viktigheten av å kople sammen havn og jernbane. Svaret på dette spørsmålet har stor betydning for arealbehovet og omfang av konsekvenser. Byråden mener det er svært viktig at planprogrammet omhandler utredninger om mulige avbøtende tiltak, siden omfanget av forventede konsekvenser tilsier at avbøtende tiltak må bli grundig analysert. I Jernbaneverkets mulighetsanalyse for lokalisering av ny godsterminal, blir det anbefalt at ny godsterminal bør plasseres nær den nye havnen. I analysen er Liland og Kokstad vist som mulige lokaliseringalternativer, mens det ikke er utredet om jernbanens terminal kan plasseres i tilknytning til havneområdet.

Fleslandsalternativet gjør det mulig å flytte på flere havnefunksjoner enn hva som er mulig i kombinasjonsalternativet. Byråden vil derfor peke på at de tre alternativene i planprogrammet ikke kan sammenlignes direkte med hensyn til måloppnåelse og konsekvenser. Resultater og egenskaper for hvert alternativ bør derfor drøftes i større omfang og bredde enn hva som er vanlig ved en skjematisk sammenlikning etter metoden for konsekvensutredninger.

Forslag til revidert planprogram må inneholde flere milepæler for å synliggjøre en åpen og god dialog mellom fagmiljøer, kommune og lokalsamfunn underveis i planprosessen. Kommunen, ulike interessegrupper og berørte miljøer må etter byrådets vurdering spille en aktiv rolle gjennom planprosessen for å sikre et best mulig kunnskaps- og beslutningsgrunnlag. Planprogrammet skisserer et opplegg for medvirkning og åpen planprosess, men det er likevel behov for å innarbeide mer tydelige og konkrete milepæler som ivaretar dette hensynet.

Vedtakskompetanse:

I medhold av byrådets fullmakter § 7, bystyresak 260/11, avgir byrådet selv høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser avgitt av byrådet sendes uten ugrunnet opphold bystyrets kontor til orientering. Denne saken ansees ikke å være av prinsipiell karakter.

Byråden for byutvikling, klima og miljø innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttale til Regional plan for godshavn i Bergensområdet, slik det framgår av saken.
2. Melding om vedtak sendes bystyrets kontor.

Dato: 10. desember 2013

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.
for Filip Rygg
byråd for byutvikling, klima og miljø

byråd Hilde Onarheim
Vedlegg:

Fagnotat 25. november 2013
Høringsbrev 5. november 2013
Revidert planprogram